

Полишений

Наталія Кобринська

Переклекотів град машинових крісів, притихли гуки гармат і, як переходячі громи, відзивались приглушеним гуком.

Переражені, збілілі від страху люди повиходили зі своїх хат і криївок. Поволі зачали отямлюватись й роззиратися вокруг себе.

Дорогою тягнулись нога за ногою криті санітетські вози, звозили ранених до переміненої на шпиталь місцевої школи. Тяжкі стони рвали за серце, і не одна сльоза скотилась по лиці.

Дехто з людей підходив аж під ліс, де найбільше билися. Моц упало деревини, упав і величезний бук, що ледве двох хлопів могло його обіймати, і немало вже збиралось з-під нього жиру.

Страшно.

Та все-таки живий живе гадає. Запобігливійші стали вибиратись до лісу, щоби назбирати поламаного гіля і грубшої деревини. За старшими бігли дітваки, хлопці й дівчата.

Зібралась ціла громада недолітків: два хлопці, дві дівчини і дванадцятилітня Магдуня. Взяли візок і поїхали в ліс по дрова.

Хлопці тягнули візок, а дівчата йшли уважно поміж розсіяні кулі, пороздирані шрапнелі й широкі п'ятна застиглої людської крові.

- Кров, кров! - скрикувала від часу до часу Магдуня з широко отвертими зіницями.

Сердечною кров'ю заливались і дитячі серця. Заходяче сонце вкривалося жевріючими, мов огонь, хмарами, і кривавим блиском обливало свіжі, ледве що прикриті лісовою жовтою глиною, могили.

Чим ближче до лісу, тим більше могил, крові, куль, полишених жовнярських шапок; усюди збита земля, перемішана з кров'ю й листем, глибокі, повибивані вирви, а коліями коліс посочилась кров.

При доріжці лежала сіра, широка розкинена "мантля". Хлопці хотіли її взяти, але побоялися, щоб не було якої біди.

Поламані дерева лежали одні на других. На однім корчі перекилилася вбита серна, з відкритими шкляними очима, а на півзламаний галузі висіла зачіплена одним крилом, поцілена в лету ворона.

Дівчата стали накладати на візок дрібніше гіле, а хлопці пішли далше в ліс.

Магдуня відбігла трохи від товаришок і жахнулася.

Щось засиніло з-під викиненої з вирви землі, і почула немовби слабкий стогін. Підбігла ближче й остовпіла: перед нею лежав окривавлений жовнір з мертвоблідим лицем. Мертві його повіки легко дрогнули, й він отворив очі.

- Сюди, сюди! - кричала на товаришок.

Тихий, болючий стогін видерся з грудей раненого.

- Живий, живий! - кричали дівчата й почали кликати хлопців. Прибігли хлопці.
- Що робити? Треба б піти, дати кому знати.
- А може б, взяти на візок і завезти до шпиталю?
- Візок закороткий.
- Може бути, лиш треба б щось високо підложити під голову і плечі.

Побігли за візком, скинули ріще, і всі разом почали підносити раненого.

Руки, ноги, груди - все було замаране глиною й закипіло кров'ю, лиш на однім боці жовніра блищала золота зізвїдка.

Треба було ще що підложити під голову. Нагадали за "мантлю", що лишили при дорозі, і тепер їм уже не страшно було її взяти.

II

- Ох, болить, болить, - стогнав завмираючим голосом ранений, коли діти заходилися коло нього.

- Де мене везете? - спитав аж у половині дороги.
- До шпиталю.
- Тут є полевий шпиталь?
- Не знаю, який, але якийсь є у школі, і там звозять усіх ранених.

Хотів ще щось запитати, та не міг.

Приїхали до шпиталю уже добрим смерком.

- Що там таке? - запитала санітетка, що саме йшла з якимись фляшками.
- Ми знайшли в лісі жовніра.
- Мертвого?
- Ні, він живий.
- Що кажете? Живий? Але ж там прецінь наші були. Певне, який полишений.
- Ми його найшли під глиною з вирви.

Скоренько поклала пляшечки на вікно, прибігла до візка і стала кликати других. Прибіг лікар і кількох санітетів, взяли його на ноші й занесли досередини.

Другої днини Магдуня прибігла запитатися, як він мається. Санітетка сказала, що мав в собі кулю, вчора її витягнули, але ще дуже слабий.

Магдуня звідувалася щоднини.

Казали, що ліпше, що вже приходить до здоров'я.

Раз захотів з нею бачитися, і коли увійшла, сидів уже в кріслі.

- То ти, Магдуню, врятувала мені житє? - сказав слабим, але веселим голосом.

Він дужав на здоров'ю з кожним днем. Магдуня все його заставляла в городі на лавочці, де чекав на неї.

Коли вже добре почув себе на силах, пішов з нею до її хати. Був говірливий, веселий, як би ніколи не слабував.

Аж одного дня прийшов, щоб попрощатися, бо мусив уже відходити. Магдуня голосно заплакала.

Він сумно усміхнувся, погладив її по голові й обіцяв писати.

У дві неділі прислав карточку, на котрій був намальований хорий жовнір, а

санітетка держала його за руку. Писав, що йде до лінії. За якийсь час повідомив вдруге, що призначений до бою, і від того часу Магдуня не мала від нього ніякої вістки.